

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O UPRAVLJANJU
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

UVOD.....	8
I. Opis poslovnih aktivnosti.....	8
I.1. Poslovne aktivnosti Grupe	10
I.1.1 Poslovi sa stanovništvom.....	10
I.1.2 Poslovi sa pravnim licima, Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta .	11
II. Analize finansijskog položaja i rezultata Grupe	12
III. Analiza kapitala	15
III.1.1 Sopstvena sredstva	16
IV. Upravljanje rizicima.....	18
IV.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki.....	20
IV.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane.....	27
IV.3. Tržišni rizik.....	27
IV.4. Rizik likvidnosti	28
IV.5. Operativni rizik.....	29
IV.6. Reputacioni rizik.....	30
V. Transakcije sa povezanim licima	31

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

UVOD

Crnogorska komercijalna Banka ad, Podgorica (u daljem tekstu Banka) sastavlja konsolidovane finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG”, br. 52/16) i Odlukama Centralne banke Crne Gore, koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Banka je matično pravno lice u Grupi koju pored Banke čini zavisno privredno društvo OTP Debt Collection DOO, Podgorica (u daljem tekstu zajedno: „Grupa”).

Konsolidovani finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Za pripremu ovog izvještaja, korišćeni su pregledi i informacije za sve stavke izvještaja tekućeg perioda sa pregledom i informacijama prethodnog perioda. Informacije su sačinjena na osnovu istih načela i za jednak vremenski period.

I. Opis poslovnih aktivnosti

Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002. godine, dobila odobrenje za rad.

Takođe je od Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Sjedište Banke je u Ulici Moskovska bb, Podgorica

Na dan 30. jun 2019. godine Banka ima 457 zaposlenih radnika (31. decembra 2018. godine: 452 zaposlenih).

Poslovne aktivnosti Banka sprovodi na teritoriji cijele Crne Gore, sa rasprostranjenom mrežom poslovnih jedinica.

Na dan 30. jun 2019. godine Banku čine centrala u Podgorici, 24 filijale i 5 šaltera na teritoriji Crne Gore.

U 2018. godini na osnovu Odluke Odbora Direktora i Ugovora o prenosu udjela u OTP Debt Collection, doo Podgorica, Banka je postala vlasnik 100% kapitala u OTP Debt Collection, doo Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada.

Važni događaji koji su obilježili prvu polovinu 2019. godine:

Banka je 27. februara 2019. godine zaključila Ugovor o kupovini 90,56% akcijskog kapitala Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica, crnogorske podružnice Societe Generale Group.

Agencija za zaštitu konkurencije Crne Gore u aprilu 2019 godine donijela je rješenje o odobravanju koncentracije između Banke i Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica. Rješenje je dostavljeno Centralnoj banci Crne Gore na dalje razmatranje u procesu odobravanja transakcije.

Centralna banka Crne Gore je 16.maja donijela rješenje kojim se izdaje odobrenje Banci za sticanje kvalifikovanog učešća u akcijskom kapitalu Societe Generale Montenegro AD, Podgorica.

Akcionar je u junu 2019. godine na osnovu Odluke Skupstine br. 128/2019 izvršio dokapitalizaciju u iznosu od EUR 44.999.822,70, koji se sastoji od 88.012 akcija nominalne vrijednosti 511.2919.

Ugledni svjetski magazin Global Finance objavio je spisak dobitnika godišnjih nagrada za najbolje banke u Centralnoj i Istočnoj Evropi za 2019. godinu. Na osnovu obimnog, višemjesečnog istraživanja, urednici Global Finance-a dodijelili su priznanje Crnogorskoj komercijalnoj banci za najbolju banku u Crnoj Gori za 2019. godinu. Nagrada za najbolju banku u Mađarskoj pripala je OTP banci, vlasniku Banke.

Laureati Nagrade Privredne komore Crne Gore za 2018. godinu, dobila je Crnogorska komercijalna banka za inovativnost. Laureat za inovativnost, Crnogorska komercijalna banka, 1. februara 2018. godine je lansirala CKB GO, novu generaciju mobilnog i internet bankarstva koja je razvijena sa kompanijom Finastra, trećom na svijetu u polju finansija i tehnologije.

U 2019. godini, Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

I.1. Poslovne aktivnosti Grupe

Grupa je u drugom kvartalu 2019 godine nastavila sa razvojem novih proizvoda, poboljšanjem postojećih i aktivnom podrškom u svim segmentima poslovanja, Grupa je nastojala da zadrži vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore. U isto vrijeme, Grupa se fokusirala na poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolija sa ciljem minimiziranja troškova rizika, unapređenje IT sistema koji bi podržao planirane poslovne aktivnosti kao i usaglašavanjem sa međunarodnim standardima poslovanja.

Povjerenjem, posvećenim pristupom, zasnovanim prvenstveno na kvalitetu proizvoda i usluga, Grupa se trudila da bude pouzdan i dugoročan partner svojim klijentima. Uspješan odgovor Grupe na potrebe klijenata i tržišta rezultat je širokog spektra ne samo kreditnih i depozitnih, već i ostalih proizvoda i usluga iz domena savremenih elektronskih kanala platnog prometa, custody poslova, privatnog bankarstva i drugo.

Grupa i tokom drugog kvartala 2019 godine nastavila da posluje na društveno odgovornim principima. Nastavljeni su projekti podrške u oblasti kulture, obrazovanja, sporta, zdravlja, zaštite životne sredine, kao i brojne projekte koji doprinose očuvanju tradicije i kulture na nivou lokalne zajednice.

Kao i u predhodnom periodu strateški cilj Grupe je da se razvija kao univerzalna banka, tj banka koja pruža proizvode i usluge stanovništvu i pravnim licima.

I.1.1 Poslovi sa stanovništvom

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja stanovništva i dalje su gotovinski, stambeni i hipotekarni krediti, dok su u segmentu depozita stanovništva i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja. Aktivne i pasivne kamatne stope usklađivane su u toku drugog kvartala 2019. godine u skladu sa cjenovnom politikom Grupe i prema kretanjima na tržištu.

Bruto izloženost po glavnici kreditnog potraživanja stanovništva, na dan 30. jun 2019. godine iznose EUR 190.504 hiljade, što čini 42.82% ukupnog portfolija. U isto vrijeme depoziti stanovništva, u ukupnim depozitima Grupe učestvuju sa 59.46%, u iznosu od EUR 319.829 hiljade.

Kreditni i depozitni portfolio Grupe obuhvata uglavnom rezidentne klijente.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

I.1.2 Poslovi sa pravnim licima, Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja pravnih lica i dalje su investicioni krediti i krediti za obrtna sredstva, dok su u segmentu depozita pravnih lica i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja.

I u drugom kvartalu 2019. godine nastavljena je poslovna saradnja sa velikim i srednjim pravnim licima. Akcenat je stavljen na poboljšanje kvaliteta i razvoj proizvoda kroz adekvatnu selekciju bonitetnih klijenata, sa odgovarajućim sredstvima obezbjeđenja. Takođe, nastavljena je saradnja sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta, pružajući adekvatnu podršku kroz kreditne aranžmane i transakcione servise. Time je Grupa nastavila da gradi partnerski odnos sa državnim institucijama u Crnoj Gori.

Bruto izloženost po glavnici kreditnog potraživanja za pravna lica, Vladu Crne Gore i drugih korisnika budžeta na dan 30. jun 2019 iznose EUR 254.388 hiljade i ukupnom portfoliju učestvuju 57.17%

Ostala kreditna potraživanja iznose EUR 6.099 hiljade .

Ukupni depoziti pravnih lica, Vlade Gore i drugih korisnika budžeta iznose EUR 217.997 hiljada tj. 40.54%. Sredstva eskrow računa iznose EUR 212 hiljade.

Aktivne i pasivne kamatne stope na ove proizvode usklađivane su tokom drugog kvartala 2019. godine, u skladu sa cjenovnom politikom Grupe i prema kretanjima na tržištu.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Podjela portfolija po regionima

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
	Cetinje	6.105	
	Danilovgrad	3.633	
	Niksic	18.271	
Centar	Podgorica	304.066	332.076
	Bar	14.868	
	Budva	11.699	
	Herceg Novi	23.287	
	Kotor	18.821	
	Tivat	8.018	
Jug	Ulcinj	3.959	80.652
	Berane	5.278	
	Bijelo Polje	6.099	
	Kolasin	1.241	
	Mojkovac	2.416	
	Plav	175	
	Pljevlja	4.674	
	Rožaje	4.030	
Sjever	Zabljak	937	24.851
Ukupno		437.579	437.579

II. Analize finansijskog položaja i rezultata Grupe

Na kraju drugog kvartala 2019. godine, za procjenu finansijskog položaja Grupe od ključnog značaja su sledeći finansijski instrumenti:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka
- Krediti i potraživanja od banaka, po amortizovanoj vrijednosti
- Krediti i potraživanja od klijenata, , po amortizovanoj vrijednosti
- Investicije u hartije od vrijednosti
- Depoziti banaka
- Depoziti klijenata
- Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata
- Kapital

NEREVIDIRANI KOSOLIDOVANI BILANS STANJA
Na dan 30. jun 2019. godine

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

(U hiljadama EUR)

	30. jun 2019.	31. decembar 2018.
SREDSTVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	127.670	135.251
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	89.596	56.481
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	437.579	396.973
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	78.750	79.278
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.249	1.219
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	9.320	6.992
Nekretnine, postrojenja i oprema	12.850	13.304
Nematerijalna sredstva	3.581	3.602
Tekuća poreska sredstva	3	26
Odložena poreska sredstva	32	53
Ostala sredstva	3.441	2.408
UKUPNA SREDSTVA	764.071	695.587
OBAVEZE		
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.362	353
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	535.490	548.296
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	30.001	-
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	6.112	9.732
Rezerve	4.434	4.399
Tekuće poreske obaveze	541	1.019
Odložene poreske obaveze	776	568
Ostale obaveze	15.397	14.905
Ukupne obaveze	594.112	576.272
KAPITAL		
Akcijski kapital	181.875	136.876
Neraspoređena dobit	(40.824)	(51.801)
Dobit/gubitak tekuće godine	6.336	9.978
Ostale reserve	22.571	20.262
Ukupan kapital	169.959	116.315
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	764.071	695.587

Ukupna aktiva na dan 30. jun 2019. godine iznosi EUR 764.071 hiljada što predstavlja rast od 9.85% u odnosu na 31. decembar 2018. godine.

Ukupni neto kredit i potraživanja od klijenata, na dan 30. jun 2019. godine iznose EUR 437.579 hiljada sa ostvarenim rastom od 10,23% u odnosu na 31. decembar 2018 godine, koji je uslovljen kako novim isplatama tako i poboljšanjem kvaliteta portfolija.

Porast hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat uslovljen je porastom tržišnih vrijednosti vrijednosti akcija VISA i Mastercard-a.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

S druge strane depoziti klijenata bilježe pad od 2,83% u odnosu na 31. decembar 2018 godine.

U cilju usklađivanja sa lokalnim regulatornim zahtjevima po pitanju obračuna koeficijenta likvidnosti, Banka je u prvom kvartalu povukla od matične banke OTP Plc EUR 30.000 hiljada na period od 3-6 mjeseci, po kamatnoj stopi od -0,2% do 0,615%.

NEREVIDIRANI KONSOLIDOVANI BILANS USPJEHA
U periodu od 1. januara do 30. juna 2019. godine
(U hiljadama EUR)

	30.jun 2019	30.jun 2018
Prihodi od kamata i slični prihodi	12.461	11.764
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	327	-
Rashodi od kamata i slični rashodi	(126)	(142)
Neto prihodi od kamata	12.663	11.622
Prihodi od naknada i provizija	7.903	7.032
Rashodi naknada i provizija	(4.160)	(3.359)
Neto prihodi od naknada i provizija	3.743	3.673
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-	-
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	399	351
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	(1)	44
Ostali prihodi	1.518	2.070
Troškovi zaposlenih	(6.571)	(6.157)
Troškovi amortizacije	(1.304)	(1.269)
Opšti i administrativni troškovi	(3.595)	(3.463)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	14	622
Troškovi rezervisanja	(5)	(49)
Ostali rashodi	(43)	(65)
OPERATIVNI PROFIT	6.818	7.380
Porez na dobit	(482)	(660)
NETO PROFIT	6.336	6.720

Porast prihoda od kamate i sličnih prihoda uslovljen je povećanjem kreditnog portfolija. Pad rashoda od kamate i sličnih rashoda uslovljen je padom oročenih depozita kao i smanjenjem kamatnih stopa na iste depozite.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Opšti troškovi koji se sastoje od troškovi zaposlenih, opšti i administrativni troškovi i troškovi amortizacije u toku 2019. godine uglavno su zadržali isti trend kao u istom periodu prethodne godine.

Grupa je u drugom kvartalu 2019. godine poslovala sa pozitivnim rezultatom u iznosu od EUR 6.336 hiljade.

Ostvareni pokazatelji poslovanja prikazani su u tabeli ispod:

	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
	30. jun 2019.	31. decembar 2018.
Koeficijent solventnosti banke (min 10%)	32,70%	22,55%
Najveća izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (min 25%)	21,06%	13,02%
Zbir velikih izloženosti (min 800%)	21,06%	39,65%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u Banci (max 20%)	11,02%	9,42%
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom (max 200%)	5,90%	9,67%
Ukupna izloženost prema zaposlenim licima u Banci (max 1%)	0,10%	0,16%
Koeficijent ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva (max 50%)	9,31%	20,31%
Koeficijent likvidnosti banke (min 1%)	1,35%	1,15%

III. Analiza kapitala

Na dan 30. jun 2019. godine akcijski kapital Grupe čini 355.717 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 511,2919. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na dan 30. jun 2019. godine jedini akcionar Banke je OTP Bank Plc Budapest sa 100% udjela u kapitalu.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Grupa je na dan 30. jun 2019. godine obavezna da održava minimalan koeficijent solventnosti kapitala od 10%. Koeficijent solventnosti Grupe na dan 30. jun 2019. godine bio je 32,70%.

Grupa je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 30. jun 2019. godine Banka ne odstupa od propisanih limita.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

III.1.1 Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5.000 hiljada. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG” br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja. Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava umanjenog za odbitne stavke.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Sopstvena sredstva Banke na dan 30. jun 2019. godine čine:

U hiljadama EUR

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

	<u>30. jun 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Akcijski capital	181.876	136.876
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja	921	921
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	(777)	(777)
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660	738
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	182.680	137.758
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	(41.064)	(51.142)
Nematerijalna imovina	(3.546)	(3.563)
Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	-	-
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala banke	(44.610)	(54.705)
Osnovni kapital	138.070	83.053
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava – direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	(143)	(143)
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih Sredstava	137.927	82.981
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	(72)	(72)
Osnovni kapital po potrebi umanjen	137.927	82.909
SOPSTVENA SREDSTVA	137.927	82.909

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG” br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava Banke prema zbiru:

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

- ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za tržišne rizike;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za operativni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

	U hiljadama EUR	
	30. jun 2019.	31. decembar 2018.
Osnovni kapital	137.926	82.909
Dopunski kapital	(72)	(72)
Ponderisana bilansna aktiva	330.802	287.575
Ponderisane vanbilansne stavke	27.551	18.726
Iznos kojim se ublažavaju neg.i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660	738
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	<u>307.039</u>	<u>307.039</u>
Potreban kapital za operativni rizik	5.724	5.694
Potreban kapital za rizik zemlje	<u>5.515</u>	<u>3.615</u>
Koeficijent solventnosti banke	<u>32,70%</u>	<u>22,55%</u>

IV. Upravljanje rizicima

U Strategiji upravljanja rizicima, Grupa je kao materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju identifikovala sljedeće :

- Kreditni rizik – predstavlja rizik gubitka kao posljedica kljentovog neizvršenja obaveza prema Grupi.
- Operativni rizik – definisan je kao rizik gubitaka u poslovanju Grupe usljed neadekvatnih internih procesa, ljudskog faktora i sistema ili uslijed spoljnih događaja. Ova definicija uključuje pravni rizik, ali isključuje strategijski i reputacioni rizik.
- Tržišni rizik – predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka po bilansnim i vanbilansnim stavkama, kao posljedica promjena kamatnih stopa, deviznog kursa, cijene HoV, vrijednosti tržišnih indeksa ili drugih faktora od značaja za vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizik utrživosti finansijskih instrumenata.
- Rizik zemlje - predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika (u daljem tekstu: zemlja dužnika).
- Rizik likvidnosti - definiše se kao vjerovatnoća da Grupa neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili vjerovatnoća da će Grupa za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove.
- Reputacioni rizik – predstavlja potencijalni gubitak ugleda banke kao posljedica realnog ili percipiranog gubitka povjerenja u Grupu.

Grupa je organizovala proces upravljanja rizicima kao sastavni dio svoje strukture upravljanja koja je ugrađena u sve ključne procese počevši od razvoja proizvoda do naplate nekvalitetnih potraživanja.

U pogledu upravljanja rizicima, Grupa je definisala sledeće strateške ciljeve:

- balansiranje rizika i povraćaja
- održavanje potencijalnih gubitaka u okviru kapaciteta i apetita za preuzimanje rizika
- mjerenje, procjenjivanje i obezbjeđivanje adekvatne pokrivenosti svih relevantnih rizika
- pružanje podrške linijama poslovanja u cilju ostvarenja njihovih strateških ciljeva

U cilju ostvarivanja navedenih ciljeva, funkcija upravljanja rizicima koristi sledeći skup alata:

- identifikacija glavnih rizika koji su svojstveni njenim procesima stvaranja vrijednosti
- procjena nivoa rizika na osnovu istorijskih podataka i procjene budućih trendova
- kontrola rizika
- tehnike ublažavanja rizika kao što su definisanje limita izloženosti, zahtjeva u pogledu kolaterala, hedžinga, uspostavljanje kontrolisanog okruženja itd.

IV.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki

Glavni izvor kreditnog rizika su krediti stanovništvu, malim i srednjim preduzećima i pravnim licima.

Kreditni portfolio Grupe je porastao kao rezultat napora da se poveća plasman uz minimalno povećanje tolerancije na rizik u određenim segmentima.

U 2019. godini se nastavila aktivnost u segmentu poslovanja sa stanovništvom. Odobravanje novih kredita bilo je značajno u segmentu stanovništva, a u skladu sa opštom strategijom OTP grupe koja akcenat stavlja na ovaj segment. U isto vrijeme, kvalitet portfolija se zadržao na nivou iz prošle godine u relativno nisko učešće kredita lošeg kvaliteta (NPL) na koje su izdvojene adekvatne rezervacije za kreditne gubitke.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG” br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17) Grupa počevši od 1. januara 2013. godine primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda. Grupa nije mijenjala metodologiju obračuna obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u odnosu na 31. decembar 2018 godine.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Grupa je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

1. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
2. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
3. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
4. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
5. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Grupa je razvila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrdila godišnje operativne ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita. Glavni cilj kod upravljanja lošim plasmanima je da se poboljša kvalitet portfolija čime se smanjuju troškovi rizika i unapređuje ukupna finansijska pozicija i pozicija likvidnosti banke.

Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Centralna Banka Crne Gore sa primjenom od 01.07.2019.g donijela je Odluku o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizicima I kategoriji A dodijelila procenat obracuna rezervi za potencijalne gubitke od 0.5% na obezvređenje bilansne aktive i vanbilansnih stavki.

IV.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane

Grupa je razvila sopstveni regulatorni okvir upravljanja rizikom na osnovu domaćeg zakonodavstva, kao i standarda matične banke, i definisala pristup, metode i odgovornosti kod upravljanja rizikom zemlje.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja pomoću sistema limita izloženosti za lica koja borave u stranim zemljama kojima je Grupa izložena. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika zemlje i poziciji kapitala Grupe u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

Grupa nije imala izloženosti prema centralnim vladama stranih zemalja. Osim izloženosti prema Mađarskoj kao zemlji srednjeg rizika koja se sastojala u potpunosti od izloženosti prema matičnoj banci, Grupa je plasirala većinu svojih sredstava u zemljama bez rizika.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja uz pomoć Sistema limita izloženosti za različite ugovorne strane sa kojima Grupa saraduje. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika ugovorne strane i poziciji kapitala Grupe u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

IV.3. Tržišni rizik

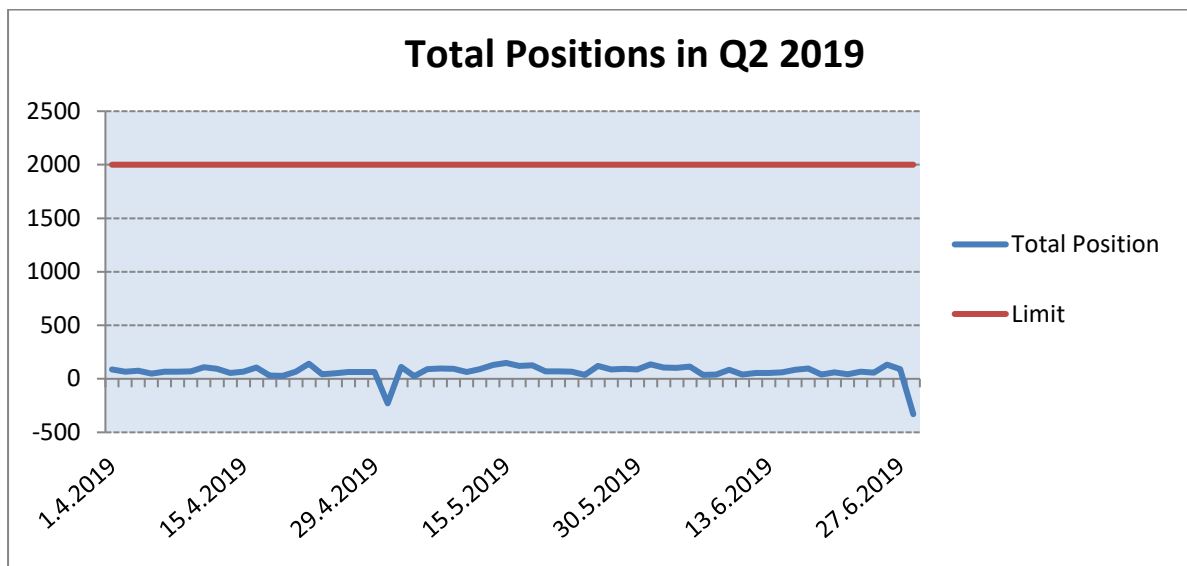
Grupa je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik predstavlja potencijalni gubitak uzrokovan nepovoljnim promjenama na tržištu: kamatnih stopa, deviznih pozicija, cijena, indeksa i/ili ostalih faktora koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata. Najčešće, glavni izvori tržišnog rizika su devizne pozicije i rizik kamatne stope.

Uzimajući u obzir biznis model, veličinu i kompleksnost poslovanja, a u vezi sa tržišnim rizikom, Grupa je uglavnom izložena deviznom riziku. Devizni ili valutni rizik predstavlja rizik da banka ostvari gubitke u svom poslovanju uslijed promjena u deviznim kursovima. Rizik deviznog kursa definiše se prije svega kao potencijalni gubitak na nepokrivenoj i nezaštićenoj otvorenoj deviznoj poziciji (imovini, potraživanjima, kapitalu i obavezama koje glase na stranu valutu). Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Kako bi ograničila i ublažila devizni rizik, Grupa je uspostavila sistem internih limita deviznog rizika u skladu sa strukturom bilansa Grupe, poslovnim aktivnostima i tržišnim uslovima, kao i definisanim limitima Centralne banke Crne Gore i OTP Grupe.

Banka određuje limite pozicija (dnevnu i noćnu) i VaR (vrijednost u riziku) limit koji se stalno prate.

Limiti se prate na dnevnim nivou, dok se uprava Grupe izvještava kvartalno.

Kretanje vrijednosti u riziku u drugom kvartalu 2019 godine.

IV.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da Grupa neće biti u mogućnosti da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava kako bi ispunila svoje obaveze na datum dospijeca ili vjerovatnoću da će Grupa morati da dobije novčana sredstva za ispunjenje svojih obaveza uz značajne troškove.

Grupa upravlja rizikom likvidnosti uvođenjem Sistema kontrola, mjera za ublažavanje rizika i planova u slučaju nepredviđenih okolnosti. Glavni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je uspostavljanje Sistema za monitoring likvidnosti Grupe, njen kvalitet, sastav i dospijeca kako bi se dostigla optimalna struktura likvidnosti koja bi podržala njene primarne poslovne aktivnosti.

Radi praćenja likvidne pozicije, Grupa priprema: izvještaj o raspoloživim likvidnim sredstvima (RLS), izvještaj o depozitima fizičkih i pravnih lica (depoziti za FL/PL) i Prosječni dekadni pokazatelj likvidnosti (DPL) u skladu sa regulativom Centralne Banke Crne Gore.

Odlukom Centralne Banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, Grupa je dužna da nivo likvidnosti održava tako da pokazatelj likvidnosti iznosi najmanje:

- 1) 0,9 – kad je izračunat za jedan radni dan
- 2) 1,0 – kad je izračunat kao prosjek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u jednoj dekadi

U 2019. godini Grupa je zadržala likvidnu poziciju sa koeficijentom koji je bio iznad zakonski utvrđenog minimuma. Koeficijent likvidnosti na dan 30. jun 2019 godine iznosi 1.35%.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Dnevni izvještaj likvidnosti, DPL:

U hiljadama EUR

	<u>30.jun 2019</u>	<u>31.mart 2019.</u>
Gotovina	40.878	30.149
Žiro račun	46.024	64.687
Sredstva kod agenata platnog prometa	14	469
Sredstva na računima kod inobanaka (depoziti po viđenju)	89.886	56.481
Obavezna rezerva kod CBCG (50%)	19.895	20.016
Likvidna sredstva/potraživanja	<u>196.697</u>	<u>171.802</u>
Dospjele obaveze po primljenim kreditima	41	9
Dospjele obaveze po kamatama i naknadama	9	19
Dospjele obaveze po oročenim depozitima	147	575
30% Depozita po viđenju	141.821	144.581
10% Odobrene a neiskorišćene, neopozivekreditne obligacije (kreditne linije)	3.875	4.672
Ostale dospjele obaveze	92	43
Dospjele obaveze za kredite i pozajmice	<u>145.985</u>	<u>149.890</u>
Suficit / Deficit	<u>50.711</u>	<u>21.911</u>
Pokazatelj likvidnosti	<u>1.35%</u>	<u>1,15%</u>

IV.5. Operativni rizik

Centralizovana funkcija upravljanja operativnim rizikom smještena je u Sektoru odobravanja kredita i upravljanja rizikom i zadužena je za nadgledanje i koordinaciju upravljanja operativnim rizikom na nivou cijele organizacije kroz kreiranje politika, metodologija i alata koji koriste sve druge organizacione jedinice Grupe. Operativnim rizikom se upravlja na decentralizovan način u smislu da potencijalnim incidentima upravljaju organizacione jedinice gdje su se incidenti javili. Uzimajući u obzir značaj upravljanja operativnim rizicima za uspješno poslovanje cijele organizacije, uspostavljen je efikasan sistem izvještavanja menadžmenta Grupe o izloženostima operativnom riziku i aktivnostima povezanim sa tim.

Korišćenjem postojećeg Sistema za upravljanje operativnim rizikom, nivo izloženosti Grupe ovoj vrsti rizika procijenjen je kao umjeren. Sistem upravljanja operativnim rizikom se stalno unaprjeđuje kako bi bio u mogućnosti da odgovori na stalne promjene i izazove u eksternom i internom okruženju.

Grupa je usvojila Plan za vanredne situacije kojima se osigurava kontinuitet poslovanja odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovno kritičnih aktivnosti Grupe u slučajevima narušavanja ili prekida poslovanja. Plan se redovno ažurira i testira.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Shodno članu 242 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Službeni list CG" br. 38/11 I 55/12), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Grupa koristi jednostavni metod.

IV.6. Reputacioni rizik

Rizik tekućih i budućih prihoda i kapitala zbog negativnog javnog mišljenja o načinu poslovanja Grupe. Pitanje reputacije je vrlo složeno i u osnovi nastaje kao ocjena koju daju klijenti, o načinu, vodjenju i pružanju usluga. Na kratak rok na reputacioni rizik Grupe utiče i reklamna aktivnost i marketing.

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

V. Transakcije sa povezanim licima

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 30.jun 2019. godine u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR	
	30.jun 2019.	31. decembar 2018.
<i>Kredit i potraživanja od banaka:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	75.939	39.029
- OTP banka Hrvatska dd	28	28
- Vojvođanska banka dd	3	-
<i>Kredit i potraživanja od klijenata:</i>		
- Radnici Banke	8.127	8.176
Ukupna potraživanja	84.097	47.233
<i>Depoziti klijenata:</i>		
- Radnici Banke		3.807
-		
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	397	1.126
	397	4.933
<i>Kredit banaka i centralnih banaka:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	30.046	-
- OTP Financing Malta Company Ltd.	3.505	7.014
Ukupne obaveze	33.948	11.947
Neto potraživanja	50.149	35.286
Vanbilansna evidencija		
<i>Primljene garancije:</i>		
<i>OTP Bank Plc. Budapest</i>	1.704	1.693
Ukupno vanbilansna evidencija	1.704	1.693

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica
za prvo polugodište 2019. godine

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima u periodu 01. januar – 30. jun 2019 godine i za isti period 2018. godine su sljedeći:

	U hiljadama EUR	
	30.jun 2019.	30.jun 2018.
<i>Prihodi od kamata i slični prihodi:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	153	175
- Radnici Banke	228	213
	<u>381</u>	<u>388</u>
<i>Prihodi od naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	1	7
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	4	4
	<u>5</u>	<u>11</u>
<i>Ostali prihodi:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	51	-
	<u>51</u>	<u>-</u>
Ukupni prihodi	<u>437</u>	<u>399</u>
<i>Rashodi od kamata i slični rashodi:</i>		
- Radnici Banke	(5)	(1)
- OTP Financing Malta Company Ltd	(25)	-
- OTP Bank Plc. Budapest	(24)	-
	<u>(54)</u>	<u>(1)</u>
<i>Rashodi naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	(8)	-
	<u>(8)</u>	<u>-</u>
<i>Opšti i administrativni troškovi:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	(4)	-
	<u>(4)</u>	<u>-</u>
Ukupni rashodi	<u>(66)</u>	<u>(1)</u>
Neto prihodi	<u><u>371</u></u>	<u><u>398</u></u>